

INFORMAȚII PRIVIND ISTORIA ORAȘELOR

Nr. 148

Sibiu, martie-aprilie 2010

Sesiune de comunicări la Târgu Mureș 15-16 octombrie 2010

La propunerea Muzeului Județean Mureș, Comisia de Istorie a Orașelor din România colaborează la organizarea sesiunii de comunicări științifice cu tema *Evoluția orașelor transilvănene între cele două războaie mondiale*, care va avea loc, în zilele de 15-16 octombrie, la Târgu Mureș.

Sesiunea are în vedere următoarele aspecte din viața orașelor transilvănene în perioada interbelică:

- Viața economică, socială și politică
- Evoluția demografică
- Administrația orașelor
- Dezvoltarea edilitară
- Viața cotidiană
- Viața culturală

Transformările petrecute în viața orașelor transilvănene, sub toate aspectele, pot fi abordate în comunicări, cu observarea legăturii strânse dintre aceste aspecte și dezvoltarea centrelor urbane. Alegerea unui subiect de istorie socială, economică, politică etc., nu trebuie să omită investigarea impactului acestor probleme asupra vieții generale a orașului, asupra câștigurilor sau pierderilor generate de evoluția în domeniul cercetat pentru orașul/orașele în cauză. Pot fi abordate chestiuni generale, vizând toate orașele din Transilvania și Banat sau doar din anumite regiuni, după cum pot fi studii pentru un singur centru urban, cu sublinierea elementelor generale și îndeosebi a celor specifice.

Data și tema sesiunii au fost propuse de conducerea Muzeului Județean Mureș, care va găzdui lucrările sesiunii.

Întrucât muzeul intenționează să publice textele comunicărilor în anuarul său „Marisia”, fascicula *Istorie*, vă rugăm să va anunțați intenția de a participa până la 1 iulie 2010. Textul comunicării, însoțit de un rezumat în limba română și altul în limba engleză (se va traduce și titlul intervenției), trebuie trimis până la data 1 septembrie 2010, pe adresa panavirgil@yahoo.com. Condițiile tehnice de redactare sunt următoarele: maximum 20 de pagini A4, font Arial, 12 pt., la 1,5 rânduri; notele științifice (redactate după normele Academiei Române) la subsolul paginii, cu caracter de 10 pt., la un rând; numele complet al autorului (autorilor), instituția aparținătoare, titlul științific și funcția, adresa de e-mail sau clasică de corespondență. Predarea la timp a studiului, cu corectura făcută, reprezintă o condiție pentru participarea la lucrările sesiunii.

Întrucât organizatorii își propun și lansări de cărți recent apărute având ca temă istoria orașelor, vă rugăm ca, odată cu trimiterea textelor pentru publicat, să faceți cunoscut (dacă este cazul) și titlul lucrării propuse pentru lansare și eventual numele celui care o prezintă.

Organizatorii asigură gratuit cazarea și masa, deplasarea la Târgu-Mureș privindu-l pe fiecare participant în parte.

Vasile Ciobanu

Evoluția orașelor transilvănene între cele două războaie mondiale

Târgu Mureș, 15-16 octombrie 2010
Formular de înscriere (data limită 1 iulie 2010)

Către **Comisia de Istorie a Orașelor din România**
Bulevardul Victoriei nr. 40, 550024 Sibiu

Subsemnata/subsemnatul
(titlul științific, numele și prenumele)

de la din
(instituția) (localitatea)

Intenționez să prezint comunicarea:

.....
pentru care anexez rezumatul solicitat.

Adresa mea este
(stradă, nr., bl., ap., cod, localitate, telefon, e-mail)

Semnătura

**Ionel Ioniță, *Muzee memoriale și colecții bucureștene în perioada 1945-2000*,
București, Editura Domini Serv, 2009, 224 p., 71 il. în text**

Cartea prezentată în rândurile care vor urma este una cu și despre oameni. Nu mulți, dar destui pentru a fi reprezentativi pentru un București dispărut și care mă îndoiesc că va mai putea fi reconstituit altfel decât cu travaliu documentar și cu foarte multă imaginație. Este în același timp o carte cu și despre clădiri situate în diferite părți ale Bucureștiului, case, conace, sau adevărate palate, ce au în comun faptul că au devenit muzee (memoriale, de artă, etnografice etc.).

Cartea – care pornește de la teza de doctorat susținută de autor în anul 2006, cum aflăm din *Prefața* semnată de Ioan Opriș – se citește ușor și cu plăcere, în același timp fiind instrument de lucru pentru muzeografi și istorici.

Capitolul I, după cum sugerează și titlul, *Colecționari, colecții, muzee – amatori de frumos și curiozități*, este unul de prezentare, însă și de definire a termenilor, pornind chiar de la *colecționar, colecție și muzeu*. Acesta din urmă este privit din două puncte de vedere diferite. Muzeul este atât clădirea care adăpostește și în care se expun obiecte (valoroase), dar este și instituția care colecționează, conservă, clasează și valorifică aceste obiecte.

În debutul capitolului al II-lea, *Începuturile colecționării în București – colecții și muzee bucureștene până la sfârșitul celui de-al doilea război mondial*, autorul face un scurt istoric al fenomenului colecționării, în lume, începând cu antichitatea. Abia apoi se apleacă asupra colecționării în București, unde avem dovezi ale existenței colecțiilor și colecționarilor doar începând cu secolul al XVIII-lea, odată cu colecțiile de manuscrise și cărți vechi ale lui Nicolae și Constantin Mavrocordat. Primele încercări în realizarea unei colecții de artă le-a făcut Andronache Vlasto, însă „destul de serioasă” a fost colecția lui Constantin Ipsilanti. În secolul al XIX-lea existau în București colecții de artă alcătuite din picturi ale unor artiști străini sau copii după tablouri celebre aflate în muzee europene și artă decorativă. Numărul colecționarilor crește în ultima parte a secolului al XIX-lea, când posesia unei colecție și a unei biblioteci era o dovadă de cultură. Pe lângă

colecțiile de artă apar colecțiile istorice. Începe colecționarea antichităților, a obiectelor din săpături, a curiozităților naturale. Mihalache Ghica, Nicolae Mavros, Cezar Bolliac, Dimitrie Papazoglu, Mihail Kogălniceanu, Constantin Esarcu, ca de altfel toți colecționarii discutați pe parcursul lucrării, parcă prind viață sub pana domnului Ioniță, care realizează portrete reușite, dar mai ales documentate. Eugeniu Carada și Alexandru Vlahuță sunt cei care dau tonul colecțiilor de autor, ei fiind interesați numai de lucrări semnate de pictorul Nicolae Grigorescu.

În peisajul bucureștean al secolului al XX-lea apar și colecționarii mai ambițioși, care își propun realizarea de muzee în care să își expună colecțiile. Este și cazul lui Iancu Kalinderu, dar mai ales al lui Atanasie Simu și Toma Stelian. Apare primul muzeu memorial din București, cel dedicat operei și activității lui Theodor Aman. Se înmulțesc donațiile, făcute de colecționari sau de moștenitori, către instituții de cultură sau administrative.

Abia odată cu al III-lea capitol – *Colecții și muzee în București după anul 1945 – donarea unor colecții și constituirea muzeelor memoriale* – se ajunge în subiectul propriu-zis al lucrării. Autorul se ocupă de un interval cronologic dificil de interpretat atât de cei care l-au trăit, tot mai puțini și firesc subiectivi, cât și de cei prea tineri, care în lipsa experienței directe nu au cum să fie obiectivi. În 50 de ani viața românilor s-a schimbat radical, de două ori, din toate punctele de vedere. Dacă unii dintre noi am pierdut din vedere acest aspect, această carte ni-l reamintește.

Autorul ne informează că în această perioadă au fost fondate numeroase muzee, toate memoriale, însă de mai multe categorii: tematice (Muzeul de artă feudală Ing. D. Minovici, 1945), de autor (Muzeul Cornel Medrea, 1948; Muzeul Frederic Storck și Cecilia Cuțescu Storck, 1951; Muzeul Gheorghe Tattarescu, 1951), de colecție (Muzeul Zambaccian, 1947; Colecția Maria și dr. George Severean, 1939), casă memorială (Muzeul Victor Babeș, 1955; Muzeul prof. dr. Gheorghe Marinescu, 1956; Muzeul C.I. și C. C. Nottara, 1956; Muzeul George Bacovia, 1958).

Schimbarea regimului de proprietate i-a îndemnat pe mulți colecționari să prefere donația furtului legalizat care s-a numit naționalizare. Donatorul bucureștean de după instaurarea „puterii populare” a fost un supraviețuitor. După ce i s-a luat sursa de venit (pământ, afacere, carieră, cont în bancă ș.a.m.d.) și-a donat singur casa, integral sau parțial, și/sau colecțiile personale sau moștenite, de multe ori acumulate timp de mai multe generații. A încercat astfel să își asigure un acoperiș deasupra capului și o nouă sursă de venit, un salariu de conservator sau administrator al propriei colecții, în propria casă.

Amănunte și argumente găsim în următorul capitol al cărții, *Reglementări juridice între colecționarii-donatori și stat – donații și clauze*. Dacă până în 1947-1948 donatorii stipulau amănunțit condițiile în care se făcea donația, mulți ridicând chiar numeroase pretenții de natură financiară. Oricum, statul nu devenea proprietar al bunurilor mobile sau imobile donate decât după moartea donatorului sau chiar a unor moștenitori. După această perioadă și mai ales în anii '50, condițiile donatorilor erau mult reduse și transferul de proprietate către stat se făcea încă de la început.

Ultimul capitol al lucrării este unul trist. Potrivit titlului, *Anul 1977 – cutremurul colecțiilor bucureștene*, aici sunt descrise etapele de schimbare a atitudinii statului față de bunurile culturale și sunt prezentate detaliat documentele care au justificat toate demersurile premergătoare comasării colecțiilor și reorganizării diferitelor muzee și, în final, în 1978, la crearea Muzeului Colecțiilor de Artă.

Cu ajutorul *Postfeței* semnată de Panait Ion Panait avem prilejul să întrezărim și alte frânturi din viața culturală a Bucureștiului din a doua jumătate a secolului al XX-lea.

În finalul lucrării sunt redată în facsimil o scrisoare, un act de vânzare și 11 acte de donație semnate de personalitățile amintite în paginile cărții care se încheie cu o bogată *Bibliografie, Lista ilustrațiilor și un Indice de nume*.

Recomand călduros tuturor categoriilor de cititori cartea bine scrisă și temeinic documentată semnată de directorul Muzeului Municipiului București.

Anda-Lucia Spânu

Diracționacți 2% din impozitul anual cătrec **Asociația Civitas Nostra – Societate pentru studiul Istoriei Orașelor**

Membrii sau simpatizanții Societății pentru Studiul Istoriei Orașelor au la dispoziție, în mapa acestui buletin informativ, Formularul 230, *Cerere privind destinația sumei reprezentând până la 2% din impozitul anual*, în care s-au introdus deja datele asociației. După completarea cu majuscule a datelor de identificare ale contribuabilului și a sumei care dorește să fie virată în contul Asociației *Civitas Nostra*, formularul trebuie depus, până la data de 15 mai 2010, la biroul *Registratură* al Administrației Financiare de care aparține contribuabilul (nu Asociația, de aceea vă rugăm respectuos să nu le expediați la Sibiu), alături de o copie a Formularului 210, *Fișa fiscală privind impozitul pe veniturile din salarii* pentru anul 2009.

Rumänische Akademie

Kommission für Städtegeschichte Rumäniens

STÄDTEGESCHICHTLICHE INFORMATIONEN

Resümee

Das Informationsblatt Nr. 148 beinhaltet Details in Bezug auf die Tagung zum Thema *Die Entwicklung der siebenbürgischen Städte in der Zwischenkriegszeit*, welche zwischen dem 15. und 16. Oktober in Târgu Mureș/Neumarkt (Einschreibungsformular) abgehalten wird. Tagungsveranstalter sind das Museum des Kreises Mureș sowie die Städtegeschichtekommission Rumäniens. Außerdem wird das Buch von Ion Ioniță, *Muzee memoriale și colecții bucureștene în perioada 1945–2000 [Erinnerungsmuseen und Bukarester Sammlungen in der Zeitspanne von 1945 bis 2000]*, București, Editura/Verlag Domini Serv, 2009, vorgestellt sowie Anleitungen dazu gegeben, wie sie 2% ihrer Jahressteuer dem Verein *Civitas Nostra* überlassen können.

CIOR, Bulevardul Victoriei 40, RO – 550024 Sibiu

tel: 0040 269 212604, fax: 0040 269 216605

www.icsusib.ro; spanu@icsusib.ro

ISSN 1224-2853

Redactor: Anda-Lucia Spânu